

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/315/2015
Identifikačné číslo spisu:	4410204669
Dátum vydania rozhodnutia:	25.01.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:4410204669.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a členov senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a JUDr. Mariána Sluka, PhD., v spore žalobkyne R. T. bývajúcej v C., zastúpenej JUDr. Ema Zacharová, s.r.o., so sídlom v Nových Zámkoch, Forgáchova bašta 5676, proti žalovaným 1/ Y. Q. bývajúcej v C., 2/ V. T. bývajúcej v F., obe zastúpené JUDr. Helenou Kontrovou, advokátkou v Semerove č. 414, o určenie neplatnosti listiny o vydedení a závetu, vedenou na Okresnom súde Nové Zámky pod sp.zn. 9 C 76/2010, v konaní o dovolaní žalovaných 1/, 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 5. februára 2015 sp.zn. 8 Co 140/2014,

rozhodol:

- I. Dovolenie o d m i e t a.
- II. Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky rozsudkom z 9. septembra 2013 č.k. 9 C 76/2010-385 v spojení s opravným uznesením z 9. decembra 2013 č.k. 9 C 76/2010-412, určil, že listina o vydedení a závet spísaný dňa 11. apríla 2008 C., v dome so súpisným číslom 164 pred JUDr. Helenou Kontrovou, advokátkou, v ktorom Y. Q., podľa vlastného vyhlásenia plne spôsobilá k právnym úkonom vydedila svoju dcéru R. T., trvale bytom C., ako aj všetkých (jej) právnych nástupcov, sú neplatné. O trovách strán voči sebe navzájom rozhodol tak, že žalované 1/, 2/ sú povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni titulom náhrady trov konania sumu 1.085,21 €, na účet jej právnej zástupkyne do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. S poukazom na rozsiahle dokazovanie mal za to, že žalobkyňa dostatočným spôsobom uniesla dôkazné bremeno v konaní, keď preukázala naliehavý právny záujem na požadovanom určení podľa § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (zákon číslo 99/1963 Zb. účinný do 30. júna 2016, ďalej len O.s.p.) a preukázala i neplatnosť dôvodov jej vydedenia ako aj nedostatok formálno-právnych náležitostí platného závetu.

2. Krajský súd v Nitre na odvolanie žalovaných 1/, 2/ rozsudkom z 5. februára 2015 sp.zn. 8 Co 140/2014 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny. Uviedol, že pokiaľ i v odvolaní tvrdili žalované, že neexistoval kvalifikovaný naliehavý právny záujem žalobkyne na požadovanom

určení, mal odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie za to, že na strane žalobkyne bol daný naliehavý právny záujem na požadovanom určení ako procesná podmienka konania v zmysle ustanovenia § 80 písm. c) O.s.p. Aj podľa názoru odvolacieho súdu sa mohla žalobkyňa domáhať určenia neplatnosti závetu a listiny o vydedení napriek tomu, že dedičské konanie po poručiťke Y. Q. bolo zastavené pre jej nemajetnosť, v ktorom dedičskom konaní bol závet a listina o vydedení vyhlásené a v ktorom konaní sa s žalobkyňou ako účastníčkou dedičského konania nekonalo. Pre potrebu právne záväzného vyriešenia predbežnej otázky - spornej skutkovej otázky ohľadom platnosti, či neplatnosti závetu a listiny o vydedení, a teda existencie tohto právneho úkonu, od ktorého sa odvíja posúdenie otázky toho, či žalobkyňa je dedičkou po poručiťke, a teda mala byť aj účastníčkou dedičského konania, ako aj s prihliadnutím na to, že pri prípadnom dodatočnom prejednaní dedičstva súd nebude znova zisťovať okruh účastníkov, mal odvolací súd za to, že v uvedených skutočnostiach bola daná naliehavosť právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení. Odvolací súd poukázal i na to, že takáto žaloba podaná na základe postupu v dedičskom konaní podľa § 175 ods. 2 O.s.p. nie je určovacou žalobou v zmysle § 80 písm. c) O.s.p., ale je žalobou na určenie právnej skutočnosti, u ktorej naliehavý právny záujem vyplýva z právneho predpisu (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 2Cdo/108/2008 z 29. septembra 2009). Postupom podľa § 175 ods. 2 O.s.p. sa riešila v občianskom súdnom konaní predbežná otázka, významná pre konanie o dedičstve, keď pre neexistenciu postupu v dedičskom konaní v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia bola daná naliehavá potreba vyriešenia tejto otázky v predmetnom súdnom konaní. Určenie, či závet je, či nie je platný, je súčasne určením existencie, či neexistencie tohto závetu, a teda jedným z predpokladov pre posúdenie, či určitá osoba je alebo nie je dedičom poručiťka. Odvolací súd mal za to, že požadovaným určením sa pre strany sporu ako okruh zákonných dedičov právne záväzným spôsobom riešila táto sporná predbežná otázka. Nebolo potrebné to, aby žalobkyňa docielila zrušenie rozhodnutia o zastavení dedičského konania po poručiťke, resp. odkázanie na podanie takejto žaloby postupom podľa § 175 ods. 2 O.s.p., keď odvolací súd prihliadol i k tej skutočnosti, že prebiehali súdne konania medzi stranami sporu, ktorých výsledok môže ovplyvniť predmet dedičského konania po poručiťke. Odvolací súd súhlasil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie o tom, že závet a listina o vydedení neobsahovala uvedenie dátumu, kedy došlo k podpisu závetu a listiny o vydedení poručiťkou, keď uvedenie len dátumu spisania uvedenej právnej listiny nebolo dostatočné a nenapĺňalo zákonné požiadavky platných právnych úkonov. Už tento nedostatok bol sám o sebe dostatočný pre vyhovieť návrhu. Odvolací súd so súdom prvej inštancie plne súhlasil aj v tom, že poručiťka vzhľadom na svoj zdravotný stav nebola spôsobilá dané právne úkony učiniť a že v konaní vykonanými dôkazmi prostriedkami bolo preukázané, že dôvody vydedenia žalobkyne naplnené (a dané) neboli a teda vydedenie žalobkyne poručiťkou bolo aj z tohto dôvodu neplatné.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalované 1/, 2/ dovolanie a žiadali ho, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Svoj mimoriadny opravný prostriedok odôvodnili s poukazom na § 236 a nasl. O.s.p. v spojení s § 241 ods. 2 písm. c./ O.s.p., keď mali za to, že rozhodnutia súdov nižších inštancií spočívajú na nesprávnom právnom posúdení a ako aj s poukazom na § 237 písm. f/ O.s.p., tvrdiac, že im bola odňatá postupom súdov možnosť konať pred súdom. Namietali, že súd prvej inštancie nevyhovел ich návrhu na vykonanie kontrolného znaleckého dokazovania, naviac rozdielne pristúpil k vyhodnoteniu záverov znaleckých posudkov, ktoré boli prezentované v konaní. Nesprávne tiež boli vyhodnotené svedecké výpovede ohľadom skutočností pri podpisovaní listiny o vydedení a závetu. Súd sa tiež v otázke posúdenia naliehavého právneho záujmu odchýlil od právnych záverov vyjadrených v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 91/2006, ako aj záverom uvedených v rozhodnutí tohto súdu sp.zn. 4 Cdo 93/2009, pokiaľ sa týkalo formálnych náležitostí závetu ako listiny o vydedení z hľadiska posúdenia platnosti právnych úkonov. Záverom uviedli, že odvolací súd pochybil, keď nevykonával požadované dokazovania a nenariadil vo veci pojednávanie.

4. Žalobkyňa vo svojom vyjadrení dovolanie ako neprípustné a nedôvodné žiadala odmietnuť a priznať náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) ako súd dovolací [(§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)], po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že

dovolanie žalovaných 1/, 2/ je potrebné odmietnuť, pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP). Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné.

6. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t.j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 CSP (na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované), a procesnú prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle ustanovení § 236, § 237 ods. 1, § 238 O.s.p.

7. Žalované dovolaním napadli potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky rozhodnutí uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 O.s.p., voči ktorým bolo dovolanie prípustné. Pokiaľ dovolateľky vyvodzovali prípustnosť dovolania z ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. dovolací súd uvádza, že v prejednávanej veci najvyšší súd doposiaľ nerozhodoval, rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré poukazovali vo svojom dovolaní riešili otázky v odlišných konaniach, a preto dovolanie podľa § 238 ods. 2 O.s.p. prípustné nebolo.

8. Predmetné dovolanie by bolo prípustné len vtedy, ak by v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Žalované procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdili a ich existenciu nezistil ani dovolací súd; nepreukázaná bolo tiež vada konania namietaná žalovanými (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.).

9. Žalované namietali vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

10. Žalované namietali vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., ktorú videli v tom, že súdy nižších inštancií im odňali možnosť konať pred súdom tým, že nesprávne vyhodnotili vykonané dôkazy, nesprávne a nedostatočne zistili skutkový stav veci.

11. Dovolací súd uvádza, že táto námietka nie je dôvodná. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, bolo vždy vecou súdu (§ 120 ods. 1 O.s.p.), a nie strán sporu (viď uznesenia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 99/2011, 2 Cdo 141/2012, 3 Cdo 2012/2012, 4 Cdo 125/2012, 5 Cdo 251/2012, 6 Cdo 36/2011 a 7 Cdo 34/2011). Nevykonanie určitého stranami navrhovaného dôkazu nezakladalo procesnú vadu majúcu za následok prípustnosť dovolania (viď R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000). Neúplnosť skutkových zistení alebo nesprávnosť skutkových záverov nie sú v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považované za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania (viď rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012 a mnohé ďalšie). Ak súd nesprávne vyhodnotil niektorý z vykonaných dôkazov, mohlo byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, to ale samo o sebe nezakladalo prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad uznesenia najvyššieho súdu sp.zn. 1 Cdo 85/2010 a 2 Cdo 29/2011).

12. Dovolateľky zároveň namietali odňatie ich možnosti konať pred súdom z dôvodu, že odvolací súd nenariadil odvolacie pojednávanie, na ktorom mal doplniť dokazovanie.

13. Dovolací súd uvádza, že ani táto námietka dovolateľiek nie je dôvodná. Z § 214 ods. 1 O.s.p. vyplývalo, že odvolací súd nariadil odvolacie pojednávanie vždy, ak po a/ bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ ak súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ išlo o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania d/ vyžadoval to dôležitý verejný záujem. Odvolací súd považoval dokazovanie súdu prvej inštancie za dostatočné, ako uviedol i v odôvodnení svojho rozhodnutia, tak nepostupoval podľa § 214 ods. 1 písm. a/ O.s.p. Ostatné podmienky pre nariadenie pojednávania odvolacieho súdu splnené neboli. Postup odvolacieho súdu, keď nenariadil vo veci odvolacie pojednávanie bol preto v súlade s § 214 ods. 1 O.s.p.

14. Dovolateľky vo svojom dovolaní tiež namietali, že rozhodnutia súdov nižšej inštancie sú po právnej stránke nesprávne. Nesprávne právne posúdenie veci súdom však prípustnosť dovolania nezakladalo (viď R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014), preto sa týmito námietkami dovolací súd nemohol zaoberať.

15. V danom prípade prípustnosť dovolania žalovaných nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p., ani z ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p., preto najvyšší súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP

ako procesne neprípustné.

16. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.